

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Тодор Александров Киров

за Дисертационен труд, за присъждане на образователна и научна степен „Доктор” в професионално направление "8.3. Музикално и танцово изкуство", с автор Сонг Це, докторант към катедра "Класическо пеене", „Вокален факултет”, при НМА „Проф. Панчо Владигеров” - София, на тема „Влиянието на акустичната среда върху обучението по класическо пеене“

научен ръководител проф. д-р Елица Нешевска

=====

Стремежът да се изследва музикалната култура в регионален и глобален аспект е постоянен. Този стремеж насочва научния интерес към отделните факти и явления в общата културна цялост. Диференцирането и изследването на детайлите създава опората за глобалното осмисляне на историческите процеси и откроява тяхната устойчивост и перспективност в развитието. Разчленявайки съставките, разкриваме спецификата на общото, проучвайки частното, изграждаме визията за цялото. В музикално - културното пространство съществуват все още недостатъчно проучени и осмислени факти и явления, заложили като традиции, или предполагаеми перспективи.

Една от областите в изследването на музикалната култура е музикалната педагогика - вокална и инструментална. От векове акустичната среда, в която съществува вокалното и инструменталното изкуство е обект на внимание и промени. Този факт разбира се неминуемо намира отражение и в обучението. Съществена необходимост е у подрастващия певец и инструменталист да се изграждат умения за възпроизвеждане и насочване към слушателя емоционално и идейно въздействащ звук, или по-точно изпълнителят да работи със звуковите вълни така, че те да преодоляват в своята максимална пълнота разстоянието до слушателя, без да променят своите параметри.

Като съставка на музикално-изпълнителския процес и музикалната култура като цяло се явява "акустичната среда", разглеждана в контекста на вокалното обучение и изпълнение. В тази посока е и изследването на докторант Сонг Це. Рядко се среща теоретичен труд с подобна тематика, и още по-рядко с методическа насоченост. Дисертацията на Сонг Це запълва едно сложно и противоречиво пространство, в което видимо малко специалисти се решават да навлязат. Изпълнителското изкуство минава през педагогика, методика, интерпретация, сценична реализация. Сонг Це

е певец - изпълнител с голям брой концерти и награди, притежава богат педагогически опит. Той е използвал изключително експертен и подробен теоретичен материал от световната библиотека. Като се опира на трудовете на крупни учени и вземайки пред вид най-новите резултати от научни изследвания, той се явява подготвен за разработването на темата. Докторантът не се колебае да проучи тази теза, незасегната до сега в научните изследвания в областта на вокалната педагогика.

Авторът добре систематизира и умело употребява събраната информация - съобразно основните си идеи и научни цели. В хода на работата той осмисля необходимостта да се върне много назад във времето, за да открие изворите, историческите и социално-икономическите предпоставки предизвикали появата, промените и развитието на класическото пеене до наши дни. Проследяването на целия процес, свързан със зараждането на църковните песнопения, тяхното развитие и разпространение е важно, защото обяснява създаването на условията, при които е ставала промяната. В своята разработка докторантът детайлно изследва материя, която е полезна не само в академичната работа при обучение на студентите, но и в изработването на всяко едно художествено произведение, и неговото пълноценно и вярно интерпретационно представяне на професионалната сцена.

Дисертационният труд, който представя докторант Сонг Це е обемен и съдържателен. Включва увод, пет глави, заключение, приносен обзор, списък на публикациите и библиография. Всяка една от главите е с подзаглавия: първата - с 9, втора - 13, трета - 6, четвърта - 6, и пета - 7. Приложени са илюстрации - 34 на брой, 11 графики и 2 таблици.

Още в Увода дисертантът представя проблемите, които е констатирал, и които обстойно ще анализира в труда си: "Способността за преподаване на учителите и способността за учене на учениците са ключови, но от голямо значение е и акустичната среда на мястото на преподаване. Тя често се пренебрегва в процеса на преподаване, което се отразява на качеството на преподаването." (с.1) След това посочва мотивите за избор на темата и целите на изследването. Като съдържание и методи той изказва следното: "Тази дисертация се съсредоточава основно върху висококачествения дизайн на акустичната среда на оперни театри и концертни зали, за да обясни важността на висококачествената акустична среда за певците и тяхното изпълнение. Също така се извършват експерименти и изследвания на различни акустични среди и ефекта, който се създава под влиянието на слухови, психологически и други фактори в процеса на пеене. Чрез анализи и дискусии се обяснява значението на акустичната среда за преподаването на класическо пеене и как да се подобри акустичната среда, необходима за мястото на преподаване." (с.2)

В глава първа докторантът разглежда произхода, развитието и характеристиките на класическото пеене. По този начин той запознава читателя с "класическото пеене", с неговата история и идейно послание. Специално място е отделено за "Развитието и значението на класическото пеене в Китай" - етапи на възникване и развитие, влияние на обществено-политическите събития в страната, както и влиянието на западно-европейското певческо изкуство.

Съдържанието на **Втора глава** е свързано с характеристиките на звука и акустиката при класическото пеене, с фактори, влияещи върху вокалното обучение. В същото време се обобщават различни методи на вокално обучение в днешно време, така че да могат да бъдат по-ефективно използвани в учебния процес.

Чрез трета, четвърта и пета глава докторантът навлиза в същината на материята, която заема основна и важна част от темата на дисертационния труд, а именно "мястото на акустичната среда в контекста на педагогическата и изпълнителската певческа практика." В **Трета глава** той осветлява въпроса за историята и развитието на концертни зали и оперни театри, както и изискванията към техния акустичен дизайн и факторите, влияещи върху акустичната среда. Изказва съждението: "Появата и развитието на класическото пеене са неделима част от процеса на развитие на оперите и концертните зали. Вземайки предвид експериментите в четвърта глава, можем да обобщим, че времето на реверберация на мястото за обучение по класическо пеене трябва да бъде в съответствие с това на оперите, или концертните зали." (с.141) Представени са примери чрез фотоси на зали със зашеметяващ дизайн в "Националния център за сценични изкуства" в Китай. Направено е сравнение чрез анализ между четири театъра: опера, концертна зала, драматичен театър и малък театър. (Фигури 4.21 - 4.24) (с.107-108)

В четвърта глава чрез експерименти се изучават и сравняват певческата психология на певците в различни акустични среди. Събрани и анализирани са данни, направени са изводи за влиянието и значението на акустичната среда върху класическото пеене; Изяснени са процесите на взаимовръзка между вътрешния и външния слух на певеца, както и на връзката между различните видове закрыта акустична среда и времето на реверберация на звука.

Пета глава е фокусът на изследването. Представени са основни изисквания и препоръки за подходяща акустична среда на местата за обучение по класическо пеене. Извлечен е изводът, че учителите трябва да работят не само върху подобряване вокалните умения на учениците, но и да засилят слуховото обучение, т.е. да развиват способностите за слушане, възприемане и разграничаване на отделните звуци и гласове. Това разбира се е в пряка връзка с работната акустична среда.

В Заключението Сонг Це обобщава: "Първо събрах информация за историята на развитие и характеристиките на класическото пеене... Второ, разгледах акустичните аспекти на обучението по класическо пеене... Освен това съм изследвал акустичната среда и акустичния дизайн на концертни и оперни зали, като съм проучвал произхода и развитието на дисциплината "Акустика на околната среда"... Накрая подчертавам значението на добрата акустична среда за обучението по класическо пеене... Вокалните педагози в музикалните училища и университети трябва да осъзнаят значението на акустичната среда за своите ученици и да предприемат активни действия за подобряване на акустичните условия на местата за преподаване". (с.157)

Внушителният обем (174 страници) на дисертационния труд на докторант Сонг Це показва задълбоченост и детайлност при изследване на проблематиката. Списъкът на използваната литература също е внушителен (90 заглавия), което говори за информираност и компетентност.

Мнението ми е положително и оценката ми е висока. Разработката е представена методично, последователно, детайлно, ясно, точно и разбираемо за читателя. Това е учебник не само за специалисти в областта на класическото вокално изкуство, а и за всеки един музикант и гражданин, интересуващ се от подобна материя. Това е един разказ за историческото развитие на класическото пеене, започвайки от самото начало - Грегорианските песнопения в църквите през Средновековието, преминавайки през Ренесанса и Бароковия период, и стигайки до класическото пеене в модерните оперни и концертни зали през 21-ви век. Сонг Це казва: "Тази дисертация може да се използва като справочник от голям брой студенти, изучаващи класическо пеене. Тя има за цел да проучи как да се създаде оптимална акустична среда, която може да играе водеща роля за педагозите и напълно да стимулира учениците." (с.6) Аз ще добавя, че целият труд и новостите в него могат да послужат на преподавателите и студентите във всяко учебно заведение по света, което подчертава неговия приносен характер за световната култура.

Поздравления за докторант Сонг Це и неговия научен ръководител проф. д-р Елица Нешевска за отлично свършената работа. Определям дисертационния труд като приносен и изразявам своята подкрепа.

На основание аргументите, изложени по-горе, научните и практически тези и тяхната задълбочена и убедителна защита в дисертационния труд, **предлагам да бъде присъдена на Сонг Це образователната и научна степен "ДОКТОР"**.

09.12.2023г

проф. д-р Тодор Киров